

Zonden brengen wonden

Voorgangers hebben de opdracht om het Woord van God te laten klinken in de levenssituaties van mensen. Tegelijk is het een waagstuk om dingen te zeggen over prediking tot de mens in zijn lijden. Je kunt immers zomaar in dezelfde valkuil lopen als de vrienden van Job.

Tekst: ds. A. de Lange

Dr. G.G. de Kruijff beschreef dat zo: 'Hoe doen wij het eigenlijk in de zorg voor elkaar? Na dagen zwijgen misschien en in elk geval na lang luisteren, als wij menen dat het eindelijk tijd geworden is voor een helpend woord, brengen wij evenals Jobs vrienden het beste ten gehore dat we in huis hebben, maar zelfs dit beste kan vals klinken in het oor van mensen zoals Job. Noodzakelijkerwijs, omdat onze plaats een andere is. Daarom is de behandeling van Job een hachelijke aangelegenheid.'

Voorzichtig

Wie gaat preken en over de prediking iets zegt, mag wel voorzichtig zijn. Ik stem in met prof. W. Kremer: 'Hoe past het gebed van Psalm 69 op de lippen van elke dienaar des Woords: Laat hen door mij niet beschaamd worden, die U verwachten, o Heere, Heere der heirscharen; laat hen door mij niet te schande worden, die U zoeken, o God Israëls! (Ps.69:7) – En toch zullen wij in het geloof vasthouden: God gebruikt Zijn Woord tot geestelijke leiding.' Prediking is de opdracht om het Woord van God te laten klinken in de levenssituaties van mensen. En dan is het ook Gods Woord en geen mensenwoord.

Drie weersgesteldheden

Hoe stellen we het lijden van de mens, van concrete gemeentelieden, in de prediking aan de orde? Dat is de leidvraag in deze artikelenreeks. Over lijden en prediking is al veel gezegd. Ik formuleer niet meer dan 'enkele gedachten'. In de Bijbel ontwaar ik minstens drie lijnen in verband met het lijden. Ik associeer ze met drie weersgesteldheden: tegenwind, regen en zonneschijn. De prediking mag in het naspreken van Gods Woord het ook laten stormen, regenen en schijnen.

Prediking is de opdracht om het Woord van God te laten klinken in de levenssituaties van mensen.

Het heeft zijn eigen gezag en zeggingskracht. De prediking mag het in het naspreken van Gods Woord ook laten stormen, regenen en schijnen (zie kader). Of het aankomt? Het blijft staan: 'Zo is dan het geloof uit het gehoor en het gehoor door het Woord van God.' Dat krijgt geen prediker ooit in zijn vingers. Maar het loopt God ook nooit uit de hand.

Ongewenst

Lijden is ongewenst. Wie zit er te wachten op werkloosheid, ziekte, een depressie, het verlies van een geliefd familielid, het kapotgaan van een relatie? Geen mens. En de westerse mens van de 21e eeuw zit er minder op te wachten dan ooit. We hebben onze plannen, onze carrière, onze met zorg opgebouwde conditie, ons strakke lichaam en daarbij hoort geen »

*Wanneer mensen tegenwind ervaren, mogen ze in de prediking
gewezen worden op Christus, Die ons oproept om bij Hem te schuilen.*

onverwachts verdriet, verlies of handicap. Wij kunnen het niet gebruiken, het hoort niet en moet voorkomen worden. We kunnen boos worden op de overheid en de medische wereld die ons niet meteen van de problemen kunnen afhelpen.

Soms denken mensen dat God op ons lijden zit te wachten, dat Hij het graag laat gebeuren. Daarom richt onze verontwaardiging zich ook gemakkelijk en snel tegen Hem. Maar daar klopt niets van. God zit niet op ons lijden te wachten. Hoe Hij er wel in staat? Dat zien we als Jezus bij het graf van Lazarus

staat: Hij weent! (Joh.11:35). De duivel, die graag de vrede verstoort en het geluk in scherven laat vallen, zit op ons lijden te wachten. God niet. Heeft Hij er dan niets mee te maken? Jawel.

Zonden en wonden

Er is veel lijden. Ieder mens maakt er vroeg of laat iets van mee. Zelfs de hele schepping zucht en verkeert tot nu toe in barensood (Rom.8:22). Daar heeft God mee te maken, want Hij heeft op het miskennen van Zijn liefde en het afwerpen van Zijn gezag Zijn straf gezet. Zonden brengen wonden mee.

Zodoende is een in de zonde gevallen mensheid ook een mensheid die moet lijden. God de rechtvaardige Rechter heeft ons die straf toegekend.

Als er veel lijden is, mogen wij met Mozes verzuchten 'Wie kent de kracht van Uw toorn en Uw verbolgenheid, wie weet hoezeer U te vrezen bent?' (Ps.90:11) Wat wij leren uit intens lijden, is dat onze menselijke zonde vreselijk erg is, en dat God ontzaglijk goed, heilig en rechtvaardig is. Daar leer je voor beven. Daar word je stil van. Daar word je onder vernederd. Ons moderne mens-zijn kan en wil dit niet horen. Dat is overigens niet nieuw. Het is altijd al een moeilijk te leren en te verteren iets geweest. Maar we hebben het nodig om zo te leren vrezen, om GóD te leren vrezen en om het kwaad van onze zonde te leren zien. Laten we dan niet stoppen bij óns lijden. Want er is meer: de toorn van God tegen de zonde is zo groot dat God die (eer dat Hij die ongestraft liet blijven) aan Zijn lieve Zoon Jezus Christus, met 'de bittere en smadelijke dood des kruises gestraft heeft' (avondmaalsformulier). Dat is het bitterste van de zonde en het lijden en meteen ook het hoopvolste.

Waarschuwing

In de Bijbel kom je het vaak tegen: het handelen tegen Gods geboden in en het verlaten van het leven met God brengen ellende teweeg. Je kunt het eigenlijk alleen maar met huiver zingen: 'Wie ver van U de weelde zoekt, vergaat eerlang en wordt vervloekt'. Het is wel de bijbelse waarheid. Het wordt de erkenning van ieder die vasthield aan zijn kwaad, maar ervan terug moest of mocht komen: 'Wie God verlaat, heeft smart op smart te vrezen.'

Soms moet je het gewoon toegeven: ik was verkeerd bezig en nu zit ik met de brokken. We mogen in de prediking de moderne mens, die prijs stelt op openheid en directheid, vanuit de Bijbel laten horen dat deze lijn er loopt. Dat is de lijn van de waarschuwing. Ze klinkt in Gods wet. Mozes en de profeten waarschuwden. Jezus heeft het indringend gedaan. Het gaat dan niet om het opgeheven vingertje, waar we zo allergisch voor zijn. Het gaat om de gewone ernst van de bijbelse feiten.

Wat in de prediking niet verzwegen mag worden, is de realiteit van de hel. Die is door niemand duidelijker getekend dan door Jezus Zelf. Het gaat niet zozeer om lokalisering van die plek, al is ze zo reëel als God en mens. Het gaat vooral om de kwalificering ervan: mensen moeten weten dat opstand tegen God, afzweren van God, negeren van Zijn geboden en vooral het ongeloof in Zijn Zoon de grootste en permanentste lijdenssituatie oplevert die te denken is. Duisternis, pijn, angst, wroeging, eenzaamheid en afgrijzen kenmerken de plek die overblijft voor de mens die zichzelf de regie zonder God heeft toege-

Vreugde uit pijn

*God gaat zijn ongekende gang
vol donk're majesteit,
die in de zee zijn voetstap plant
en op de wolken rijdt.*

*Uit grondeloze diepten put
Hij licht, en vreugde uit pijn.
Hij voert volmaakt zijn plannen uit,
zijn wil is soeverein.*

William Cowper
Liedboek voor de Kerken,
Gezang 447:1,2

dacht. Zo'n eigengedachte levensvisie zal daar een eeuwige vergissing blijken te zijn.

Geen straf

Het is niet de roeping van de prediker om mensen deze dingen aan te zeggen in het midden van hun lijden. Laat deze dingen maar klinken als de mensen in hun drukke, plannende en gezonde leven bezig zijn. Wanneer mensen vol leed zijn, mogen we hen zelfs afbrengen van de gedachte: 'Dit is mijn straf.' De vrienden van Job werden zijn zedenmeesters toen ze hem in zijn lijden bezochten. Dat was ten eerste onbarmhartig. Vervolgens klopte het in Jobs geval ook totaal niet. Want al zijn we allemaal zondaren en hebben wij geen rechten meer op het goede en het gelukkige, dat wil niet zeggen dat uit bepaald lijden bepaalde zonden kunnen worden afgeleid en dat groot lijden alleen de grootste zondaren overkomt. Wij beseffen dat op zijn best als wij bij het kruis van Christus komen. Daar is het: 'de straf die ons de vrede aanbrengt, was op Hem.' (Jes.53:5) Als je ooit zou denken: zonde en straf komen bij de verkeerde terecht, dan is het hier.

Boodschap

De moderne mens probeert in tegenwind een 'uitdaging' te zien en hij gaat er tegenaan. Dat is niet wat de prediker met de tegenwindzaken van het lijden moet oproepen. Hij heeft een andere boodschap. Christus roept te midden van het lijden, en alle tegenwind die ondervonden wordt door het besef van zonde en schuld, straf en oordeel, op om het op te geven.

En dan? 'Kom naar Mij toe, allen die vermoeid en belast bent, en Ik zal u rust geven.' (Matt.11:28) ■

Ds. A. de Lange
is predikant van de
hervormde
gemeente te Nieuw-
Lekkerland.